

CYNGOR SIR YNYS MÔN <u>Templed Adroddiad Sgrwtini</u>	
Pwyllgor:	Pwyllgor Sgrwtini Partneriaeth ac Adfywio
Dyddiad:	8 Mawrth, 2022
Pwnc:	Cynllun ac Aseidiadau Llesiant
Pwrpas yr Adroddiad:	Adroddiad ar y cynnydd ar gyflawni'r Cynllun Llesiant, yr Aseidiadau Llesiant a diweddariad ar waith Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus Gwynedd a Môn
Cadeirydd Sgrwtini:	Cyng Gwilym Owen Jones
Aelod(au) Portfolio:	Cyng Llinos Medi
Pennaeth Gwasanaeth:	Annwen Morgan, Prif Weithredwr
Awdur yr Adroddiad: Rhif Ffôn: E-bost:	Sandra Thomas, Rheolwr Rhaglen Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus Gwynedd a Môn 01286 679906 sandralynnethomas@gwynedd.llyw.cymru
Aelodau Lleol:	Dim yn berthnasol i unrhyw ward benodol

1 – Argymhelliad/Argymhellion

Gofynnir i'r Pwyllgor Sgrwtini nodi a chynnig sylwadau ar yr amserlen arfaethedig i greu'r Cynllun Llesiant newydd sydd i'w gyhoeddi ym mis Mai 2023.

Gofynnir i'r Pwyllgor Sgrwtini nodi a chynnig sylwadau i'r Aseidiadau Llesiant drafft Ynys Môn. Yn ogystal, nodi'r wybodaeth sydd wedi ei gasglu am y chwe ardal ac ystyried a yw hyn yn adlewyrchiad teg o gyflwr llesiant yr ardal ac a oes unrhyw beth ar goll?

(Er gwybodaeth, bydd diweddariad ar gynnydd yn erbyn y Cynllun Llesiant cyfredol (2018 - 2023) yn cael ei gyflwyno ar wahân, yn unol â'r amserlen a gytunwyd yng nghyfarfod Pwyllgor Sgrwtini a gynhaliwyd Tachwedd 2021).

2 – Cyswllt efo Cynllun y Cyngor / Blaenoriaethau Corfforaethol Eraill

Mae Cyngor Sir Ynys Môn wedi ymrwmo i'r egwyddorion o fewn Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015. Mae'r Cyngor yn darparu amrywiaeth o wasanaethau fydd yn cyflawni eu hamcanion llesiant unigol, yn ogystal â chyfrannu at, a chefnogi amcanion llesiant y Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus.

3 – Egwyddorion fel canllaw ar gyfer Sgrwtini

Er mwyn cynorthwyo Aelodau wrth graffu ar y pwnc:-

3.1 Yr effaith y mae'r eitem yn ei chael ar unigolion a chymunedau [ffocws ar y cwsmer/dinesydd]

3.2 Edrych ar effeithlonrwydd ac effeithiolrwydd unrhyw newid arfaethedig – yn ariannol ac o ran ansawdd [ffocws ar werth]

3.3 Edrych ar unrhyw risgiau [ffocws ar risg]

3.4 Sgriwtini'n cymryd rôl rheoli perfformiad neu sicrhau ansawdd [ffocws ar berfformiad ac ansawdd]

3.5 Edrych ar gynlluniau a chynigion o safbwynt:

- Hirdymor
- Atal
- Integreiddio
- Cydweithio
- Cynnwys

[ffocws ar lesiant]

3.6 Effeithiau posibl y byddai'r penderfyniad hwn yn ei gael ar:

- y grwpiau a warchodir o dan Ddeddf Cydraddoldeb 2010
- y rhai sy'n profi anfantais economaidd-gymdeithasol yn eu bywydau (wrth wneud penderfyniadau strategol)
- y cyfleoedd i bobl ddefnyddio'r Gymraeg a pheidio â thrin y Gymraeg yn llai ffafriol na'r Saesneg

[ffocws ar gydraddoldeb a'r Gymraeg]

4 - Cwestiynau Sgriwtini Allweddol

- i. Yn dilyn y cyfnod ymgynghori cyhoeddus, beth fydd y broses a'r amserlen wrth gwblhau'r asesiad llesiant terfynol ar gyfer y Sir?
- ii. I ba raddau mae'r wybodaeth a gasglwyd hyd yma am y 6 ardal yn adlewyrchiad teg o gyflwr llesiant Ynys Môn?
- iii. Sut mae ceisio barn trigolion a chymunedau lleol ar yr asesiadau llesiant lleol?

5 – Cefndir / Cyd-destun

5.1 Cyflwyniad a chyd-destun

5.1.1 Sefydlwyd Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus Gwynedd ac Ynys Môn ym 2016, yn unol â Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015. Nod Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (2015) yw gwella llesiant economaidd, amgylcheddol a diwylliannol Cymru. Mae'r Ddeddf yn amlygu saith nod llesiant a phum ffordd o weithio er mwyn rhoi pwrpas cyffredin i gyrff cyhoeddus. Y penderfyniad a wnaethpwyd gan Bwyllgor Gwaith Ynys Môn oedd sefydlu Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus (BGC) i Ynys Môn fyddai'n *cydweithio* efo Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus Gwynedd.

5.1.2 Er mwyn gosod blaenoriaethau ar gyfer y Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus cynhaliwyd asesiadau llesiant ar draws ardaloedd llesiant Gwynedd ac Ynys Môn ac yn sgîl hynny cafwyd cyfres o sesiynau ymgysylltu ac ymgynghori. Cyfrannodd yr holl waith hynny at gyhoeddi'r Cynllun Llesiant yn 2018.

5.1.3 Ceir cadarnhad yn y Cynllun Llesiant o'r ddau amcan a chwe maes blaenoriaeth ble gytunwyd gall y Bwrdd gydweithio i sicrhau'r canlyniadau gorau i drigolion Gwynedd ac Ynys Môn. Cytunwyd felly ar feysydd blaenoriaeth sy'n gyffredin yn y ddwy Sir a chyfrifoldeb y Bwrdd yw ymateb i'r materion yma ar y cyd ar draws y ddwy Sir.

5.1.4 Pob 5 mlynedd, ac fel un o ofynion statudol Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (2015), mae'n rhaid i Fyrddau Gwasanaethau Cyhoeddus baratoi a chyhoeddi asesiad o gyflwr llesiant economaidd, cymdeithasol, amgylcheddol a diwylliannol ei

ardal. Erbyn heddiw, mae Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus Gwynedd ac Ynys Môn ynghanol y broses o adolygu'r Asesiad Llesiant.

5.1.5 Unwaith eto, mae'r asesiadau yn tynnu ynghyd ystod o wybodaeth am gymunedau Ynys Môn a Gwynedd. Rydym wedi edrych ar waith ymchwil, casglu data ac ymgysylltu hefo'n trigolion er mwyn canfod beth sy'n dda am ein cymunedau, a beth sydd ddim cystal. Mae'n gyfle hefyd i ystyried heriau a chyfleoedd ein cymunedau, gan roi ystyriaeth i effaith argyfwng Covid-19 a Brexit arnynt. Ceir adroddiad cynnydd ar y gwaith isod.

5.1.6 Mae BGC Gwynedd a Môn wedi rhannu'r ddwy sir yn 14 o ardaloedd llai - 8 yng Ngwynedd a 6 ym Môn - ac wedi cynnal gwaith ymchwil ar yr ardaloedd hynny er mwyn deall yn well yr anghenion llesiant.

5.1.7 Bydd y gwaith ymchwil, yr ymgynghoriad a chreu'r asesiad yn arwain yn y pendraw at greu'r Cynllun Llesiant newydd ar gyfer y ddwy sir, i'w gyhoeddi ym mis Mai 2023. Dyma'r amserlen arfaethedig (Tabl 1):

Dyddiad	Gweithgaredd
Mawrth 2022	<ul style="list-style-type: none"> Cyfarfod Pwyllgor Sgrwtini Ynys Môn (08/03/22) Ymgynghoriad Asesiadau Llesiant yn cau (15/03/22) Cyfarfod y Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus Gwynedd a Môn (16/03/22)
Mai 2022	<ul style="list-style-type: none"> Cyhoeddi'r Asesiadau Llesiant (31/05/22)
Mehafin 2022	<ul style="list-style-type: none"> Gweithdy i gychwyn trafodaeth am y Cynllun Llesiant (dyddiad iw drefnu) Cyfarfod y Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus Gwynedd a Môn (15/03/22) Cyhoeddi Adroddiad Blynyddol
Hydref 2022	<ul style="list-style-type: none"> Cyhoeddi drafft o'r Cynllun Llesiant ar gyfer ymgynghori (14 wythnos yn statudol). <i>(Bydd angen cyflwyno'r Cynllun i'r Pwyllgorau Sgrwtini, Cabinet a Chyngor llawn y ddau awdurdod lleol)</i>
Chwefror 2023	<ul style="list-style-type: none"> Ymgynghoriad ar y Cynllun Llesiant yn dod i ben
Mai 2023	<ul style="list-style-type: none"> Cyhoeddi'r Cynllun Llesiant

5.2 Aseidiadau Llesiant

5.2.1 Fel y nodwyd uchod mae gwaith ar droed i ddiweddarau'r aseidiadau llesiant. Mae'r gwaith o ddadansoddi gwaith a chanfyddiadau ymgysylltu ein partneriaid wedi ei gwblhau ac roedd holiadur llesiant Ynys Môn wedi ei gylchredeg yn gyhoeddus yn fyw hyd y 11eg Hydref 2021. Yn ogystal, mae'r gwaith o ddiweddarau'r data ar gyfer yr aseidiadau llesiant wedi cael ei gwblhau gan Dîm Ymchwil a Gwybodaeth Cyngor Gwynedd.

5.2.2 Defnyddiwyd grant rhanbarthol y BGCau i gomisiynu Prifysgol Glyndŵr i gydweithio ar yr aseidiadau llesiant yn y gogledd. Yn ogystal cynhaliwyd gweithdy rhanbarthol ar gyfer clywed gan y grwpiau na chlywir ganddynt yn aml, am faterion sy'n effeithio ar eu llesiant.

5.2.3 Mae'r amserlen ar gyfer cwblhau'r Aseidiadau Llesiant fel y nodwyd yn nhabl 1 uchod. Rydym nawr yn y cyfnod ymgynghori 12 wythnos ar yr aseidiadau llesiant fydd yn dod i ben ar 15fed Mawrth 2022.

5.2.4 Gwelwch yr aseidiadau drafft unigol i chwe ardal Ynys Môn yn yr atodiadau isod.

5.3 Trefniadau Llywodraethu Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus

5.3.1 Fel yr amlygir yng Nghylch Gorchwyl y Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus mae gan y Bwrdd bedwar aelod statudol, ynghyd â chyfranogwyr gwadd sy'n cyfrannu at ddyletswyddau'r Bwrdd.

5.3.2 Mae'r Bwrdd wedi sefydlu is-grwpiau er mwyn ei gefnogi i weithredu ei swyddogaethau. Mae gan y Bwrdd bedwar is-grŵp sef yr Iaith Gymraeg, Newid Hinsawdd, Iechyd a Gofal a Chartrefi ar gyfer pobl leol. Rhoddwyd diweddariad y tro diwethaf i'r Pwyllgor Sgriwini ar waith yr is-grwpiau.

5.4 Monitro

5.4.1 Mae'r pedwar is-grŵp a nodwyd uchod yn atebol i'r Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus mewn perthynas â chyflawni unrhyw waith a gomisiynir. Mae'r is-grwpiau yn diweddarau'r Bwrdd ar gynnydd yn chwarterol, ac yn ystod cyfarfodydd y Bwrdd ceir her a thrafodaeth ar yr adroddiadau o gynnydd maent yn eu cyflwyno.

5.4.2 Mae gan dîm cefnogi'r Bwrdd hefyd rôl i'w chwarae rhwng cyfarfodydd y Bwrdd i gefnogi a chynnal gwaith yr is-grwpiau. Yn ogystal mae adroddiad blynyddol yn cael ei gyhoeddi gan y Bwrdd sy'n crynhoi cynnydd wrth i'r Bwrdd weithio tuag at gyflawni ei amcanion strategol.

5.4.3 Dyma grynodedeb o'r gwaith sydd ar y gweill gan yr is-grwpiau:

5.4.3.1 Amcan 1 – Cymunedau sy'n ffynnu ac yn llewyrchus i'r hir dymor:			
Blaenoriaeth	Diweddariad ar waith yr is-grŵp	Beth mae'r is-grŵp yn ei gyflawni sy'n ychwanegu gwerth i gynlluniau presennol y cyrff cyhoeddus	Amserlen arfaethedig
Yr Iaith Gymraeg	Yn ystod cyfarfod y Bwrdd ym mis Medi cymeradwywyd mewn egwyddor prosiect i hybu'r defnydd o'r Gymraeg wrth i'r cyhoedd ddefnyddio ein gwasanaethau cyswllt cyntaf.	Bydd cydweithio ar y prosiect yn gallu arwain at gynnydd yn y defnydd o'r Gymraeg (a'r awydd i'w defnyddio o ddewis) wrth ymwneud â ni fel sefydliadau cyhoeddus tra gall sefydliadau hefyd gynorthwyo ei gilydd.	Rhan 1 o'r gwaith i'w gwblhau erbyn haf 2022.
Newid Hinsawdd	Yn ystod cyfarfod y Bwrdd ym mis Medi cytunwyd i gefnogi gwaith Cyfoeth Naturiol Cymru o ymgysylltu efo trigolion Porthmadog ar faterion newid yn yr hinsawdd. Bydd yr is-grŵp yn blaenoriaethu Porthmadog fel un o'r ardaloedd cyntaf i weithio gyda hwy, gyda'r bwriad o symud ymlaen i weithio gyda chymunedau eraill yng Ngwynedd ac Ynys Môn sydd â risg o wynebu llifogydd i'r dyfodol.	Y deilliannau a ragwelir trwy gydweithio yw: <ul style="list-style-type: none"> • Datblygu cymunedau sy'n gallu addasu, rheoli a lleihau effaith newid yn yr hinsawdd • Newid y Ffocws i Newid yn yr Hinsawdd yn ehangach, nid llifogydd yn unig. • Grwpiau amrywiol o bobl, asiantaethau, sefydliadau, partneriaid yn cydweithio. • Sefydlu trefniadau cyfathrebu ddwy ffordd rhwng aelodau o'r gymuned a'r cyrff cyhoeddus. 	Porthmadog y blaenoriaeth i'r grŵp fel man cychwyn ac yn parhau i weithio gyda'r ardaloedd eraill yn ystod 2022/23.

5.4.3.2 Amcan 2 – Trigolion sy'n lach ac yn annibynnol gyda safon bywyd da

Mae dau faes blaenoriaeth 'Iechyd a Gofal oedolion' a 'Lles a llwyddiant plant a phobl ifanc' yn cyfarch amcan 2. Cytunwyd i sefydlu un is-grŵp i gyfarch y ddwy flaenoriaeth sef Grŵp integredig Iechyd a Gofal Cymdeithasol y Gorllewin.

Blaenoriaeth	Diweddariad ar waith yr is-grŵp	Beth mae'r is-grŵp yn ei gyflawni sy'n ychwanegu gwerth i gynlluniau presennol y cyrff cyhoeddus	Amserlen arfaethedig
Iechyd a Gofal	<p>Pwrpas yr is-grŵp yw tynnu ynghyd partneriaid allweddol yn y maes iechyd a gofal i gydweithio ar ymateb i rwystrau sy'n eu hatal rhag gweithio'n integredig. Rydym eisoes wedi adrodd fod gan yr is-grŵp ffrydiau gwaith penodol sef oedolion, plant ac iechyd meddwl. Mae'r gwaith o ddiweddarau cylch gorchwyl y ffrydiau gwaith ar droed.</p> <p>Mae'r gwaith trawsnewid o fewn y ffrydiau gwaith wedi cael eu hariannu gan gronfa Gofal Integredig (ICF) a'r Gronfa Trawsnewid (TF). Mae cydnabyddiaeth bod y rhaglen drawsffurfio gymunedol sydd wedi cychwyn yn un hirdymor ac uchelgeisiol, a bydd angen adnodd a chapasiti sylweddol am flynyddoedd lawer i sicrhau bod y gwaith yn cael ei gwblhau. Bydd gwaith cynllunio yn digwydd ar y cyd rhwng y partneriaid allweddol mewn paratoad ar gyfer y gwaith o lunio ceisiadau ar gyfer y rhaglen gyllido newydd.</p>	Yn parhau i ddatblygu trefniadau o gydweithio	Oherwydd y pwysau sydd wedi bod ar sefydliadau yn y maes oherwydd y pandemig bydd y ffrydiau gwaith yma'n ail sefydlu eu hunain/ cael trefn ar eu cynlluniau yn fuan yn 2022/23

5.5 Trefniadau Craffu

5.5.1 Mae gwaith y Bwrdd yn cael ei wirio'n gyson gan Bwyllgorau Craffu / Sgriwtini Cyngor Gwynedd a Chyngor Sir Ynys Môn.

5.5.2 Mae'r Ddeddf Llesiant a'r canllawiau cenedlaethol cysylltiedig yn nodi 3 rôl ar gyfer pwyllgorau sgriwtini Awdurdodau Lleol wrth ddarparu atebolrwydd democrataidd i'r Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus:

- Adolygu trefniadau llywodraethu'r BGC
- Ymgynghorai statudol ar yr Asesiad Llesiant a'r Cynllun Llesiant
- Monitro cynnydd ymdrechion y BGC wrth weithredu'r Cynllun Llesiant

5.5.3 Cytunwyd yn y cyfarfod diwethaf ym mis Tachwedd 2021 y byddai'r pwyllgorau sgriwtini / craffu yn craffu gwaith y Bwrdd ddwywaith y flwyddyn i'r dyfodol yn hytrach na deirgwaith fel ag y gwnaed yn y gorffennol. Rhagwelir fod chwe mis rhwng adrodd yn amserlen sy'n caniatáu i'r Bwrdd wneud cynnydd sylweddol a chyflwyno adroddiadau manylach i'w craffu. Awgrymir felly y dylid cyflwyno'r adroddiad blynyddol ym Mai/Mehefin (yn ddibynol ar amserlenni) ac yna adrodd ar gynnydd cyffredinol chwe mis wedyn.

6 – Asesiad o'r Effaith ar Gydraddoldeb [gan gynnwys effeithiau ar yr Iaith Gymraeg]

6.1 Yr effeithiau posibl ar y grwpiau a warchodir o dan Ddeddf Cydraddoldeb 2010

Ni nodwyd unrhyw effaith negyddol ar ôl ei chwblhau ar yr AEC

6.2 Yr effeithiau posibl ar y rhai sy'n profi anfantais economaidd-gymdeithasol yn eu bywydau (penderfyniadau strategol)

Ni nodwyd unrhyw effaith negyddol

6.3 Yr effeithiau posibl ar y cyfleoedd i bobl ddefnyddio'r Gymraeg a pheidio â thrin y Gymraeg yn llai ffafriol na'r Saesneg

Mae Tim Cefnogi'r Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus eisoes wedi rhoi ystyriaeth, ac yn cydnabod yr angen am asesiadau effaith (e.e. iaith a Chydraddoldeb), a bydd asesiadau yn cael eu datblygu a'u defnyddio pan fydd y Bwrdd yn ymgysylltu a'n cymunedau ar bwyntiau penodol ac ar gyfer diweddaru'r Asesiadau Llesiant.

7 – Goblygiadau Ariannol

Dim

8 – Atodiadau**Crynodeb Aseidiadau Llesiant 6 ardal Ynys Mon:**

<https://www.llesiantgwyneddamon.org/cy/Aseiad-Llesiant/Aseiad-Llesiant/>

1. Beth sy'n bwysig yn ardal **Bro Aberffraw a Bro Rhosyr**:
[3-4-3-32-2-Aseiad-Drafft-Bro-Aberffraw-a-Bro-Rhosyr.pdf \(llesiantgwyneddamon.org\)](#)
2. Beth sy'n bwysig yn ardal **Aethwy a Seiriol**:
[3-4-3-31-2-Aseiad-Drafft-Aethwy-a-Seiriol.pdf \(llesiantgwyneddamon.org\)](#)
3. Beth sy'n bwysig yn ardal **Lligwy a Twrcelyn**:
[3-4-3-35-2-Aseiad-Drafft-Lligwy-a-Twrcelyn.pdf \(llesiantgwyneddamon.org\)](#)
4. Beth sy'n bwysig yn ardal **Canolbarth Mon a Llifon**:
[3-4-3-34-2-Aseiad-Drafft-Canolbarth-M244n-a-Llifon.pdf \(llesiantgwyneddamon.org\)](#)
5. Beth sy'n bwysig yn ardal **Talybolion**:
[3-4-3-36-2-Aseiad-Drafft-Talybolion.pdf \(llesiantgwyneddamon.org\)](#)
6. Beth sy'n bwysig yn ardal **Caergybi ac Ynys Cybi**:
[3-4-3-112-2-Aseiad-Drafft-Caergybi-ac-Ynys-Cybi.pdf \(llesiantgwyneddamon.org\)](#)

9 - Papurau Cefndir (cysylltwch ag awdur yr Adroddiad am unrhyw wybodaeth bellach os gwelwch yn dda):

1. Cofnodion Pwyllgor Sgriwtini Partneriaethau ac Adfywio Ynys Mon ar 9fed Dachwedd 2021